

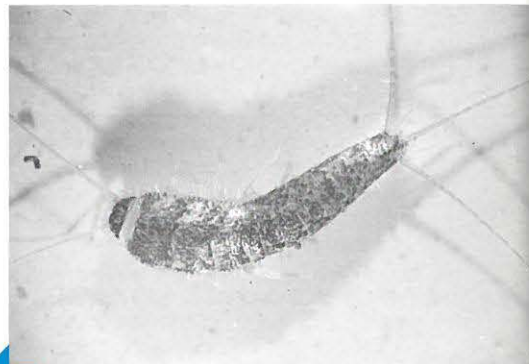
DE ORGANISATIE VAN DE BESTRIJDING VAN OVENVISJES

Summary

Some aspects regarding the organization of the control of firebrats are described. Emphasized are the necessity of determination, outlining of distribution, planning and coördination before control actions can take place.

Determinatie noodzakelijk

In Rat en Muis 37:2 (1989) 49-51 wordt beschreven hoe het ovenvisje (*Thermobia domestica* Packard) zich binnen bebouwing gedraagt. De aanpak van de bestrijding wordt geschetst. Het verschil in leefwijze en bestrijding tussen het zilvervisje (*Lepisma saccharina* L.) en het ovenvisje wordt benadrukt. Bij het zilvervisje gaat het vooral om het nemen van herstelwerkzaamheden van lekkages en bouwtechnische werings-

Ovenvisje (*Thermobia domestica* Packard)

maatregelen teneinde de vochtproblemen te verkleinen. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen kan in vrijwel alle gevallen achterwege blijven.

Het ovenvisje komt in veel drogere omstandigheden voor, richt veel vaker zichtbare schade aan, aan ondermeer behang, tekeningen, etsen, gelijmde illustraties, boeken, postzegelverzamelingen en aquarellen. Bovendien wordt hun aanwezigheid in grote aantallen door bewoners als zeer hinderlijk ervaren. De eerste ontwikkeling in woningen vindt veelal plaats in of in de nabijheid van de ruimte waar de cv-ketel is geplaatst.

Leefwijze en schade

Ovenvisjes leven zeer verborgen in allerlei naden en kieren, tussen hout en isolatiematerialen en ook in dozen en kisten. Dat laatste vooral als daarin papier wordt bewaard. Hierbij kan worden gedacht aan oude jaargangen van tijdschriften en kranten of aan het bewaren van oude (school)boeken. Soms treft men ovenvisjes aan in de dozen waarin de kerstspullen worden bewaard. Het papier dat ter bescherming om de kerstspullen heen zit is kennelijk een smakelijk hapje voor deze insectesoort. Het zijn overigens de koolhydraten in de gebruikte lijmsorten die als voedsel voor ovenvisjes dienen. Vooral als opgeborgen spullen langdurig in rust zijn, dus weinig of niet worden verplaatst, vinden ovenvisjes daar een geschikte schuilgelegenheid. Deze voldoet aan alle door ovenvisjes gewenste voorwaarden met betrekking tot licht, temperatuur, vochtigheid, rust en voedsel.

Inventarisatie

Er is één eigenschap die het ovenvisje deelt met insectesoorten als de duitse kakkerlak (*Blattella germanica* L.) en de faraomier (*Monomorium pharaonis* L.). Het verspreidt zich graag binnen aaneengesloten bebouwing. Vanaf de eerste ontwikkelingsplaatsen, bijvoorbeeld de

vliering of zolder van een goed geïsoleerde woning waar de cv-ketel staat, vindt uitbreiding van de populatie plaats naar de slaapverdieping en de ruimten van de begane grond. Verspreiding vindt ook plaats in horizontale richting. De burens hebben er op een gegeven moment ook mee te maken. Afhankelijk van de kamertemperatuur in een woning – bij lage temperatuur valt minder activiteit van ovenvisjes waar te nemen – en afhankelijk van de schade die wordt vastgesteld, zal de hinder door de diverse bewoners van een woonblok verschillend worden ervaren. In de praktijk is vastgesteld dat een afdoende resultaat alleen kan worden verkregen als een bestrijding binnen het gehele verspreidingsgebied wordt uitgevoerd. Als men de door een der bewoners van een blok aangekaarte hinder op grond van de bepalingen uit de Bouwverordening wil opheffen, moet vóór bestrijding eerst een inventarisatie van de verspreiding binnen de aaneengesloten bebouwing plaats vinden.

Voorbereiding

Zo'n bestrijding houdt nogal wat in. Om een goede naden- en kierenbehandeling mogelijk te maken moeten alle schuilplaatsen toegankelijk worden gemaakt. Allerlei opgeslagen spullen zullen van de wanden moeten worden verwijderd, kasten moeten worden uitgeruimd, etc. Dat is een taak voor de bewoners. Vooral bij mensen die denken dat de zolder overal goed voor is – "wat je niet ziet deert ook niet" – lijkt zo'n ontruiming soms op een complete verhuizing. Dat tegen een dergelijke maatregel wordt opgezien hoeft dan ook niet te verbazen. De bewoner die de hinder door ovenvisjes heeft aangemeld ondervindt meestal zoveel last dat hij wel bereid is de nodige voorbereidingen uit te voeren. Anders ligt dat soms bij de burens, die in

mindere mate overlast ondervinden. Toch is het, gezien de eerder geschetste leefwijze van ovenvisjes, noodzakelijk ook daar tot uitvoering van bestrijding over te gaan. Civielrechtelijk kunnen weigeraars later worden aangesproken voor kosten van bestrijding bij het opnieuw optreden van ovenvisjes bij omwonenden.

Coördinatie

Bij een grootschalige verspreiding van ovenvisjes dienen door een coördinator werkafspraken te worden gemaakt met contactpersonen van andere diensten, welzijnswerkers, e.d. Voorbereidingen moeten worden getroffen voor eventuele noodzakelijke informatie in vreemde talen. Afspraken moeten worden gemaakt indien meerdere uitvoerders/contractanten betrokken zijn.

Voor bewoners/eigenaars van aaneengebouwde huizen is het raadzaam e.e.a. gezamenlijk aan te pakken en tevens goede afspraken te maken over de te volgen werkwijze en financiële consequenties.

Organisatie van de bestrijding

Op grond van de bestaande regelgeving (art. 14 Woningwet) kan de eigenaar van een woning door de gemeente worden verplicht medewerking aan de uitvoering van een bestrijding te verlenen. Dat zal gebeuren als na onderzoek is vastgesteld dat de ondervonden hinder zo groot is, dat een bestrijding moet worden uitgevoerd. Binnen het verspreidingsgebied van de ovenvisjes moeten alle woningeigenaren en huurders hun medewerking verlenen om het resultaat van een uitgevoerde bestrijding optimaal te doen zijn. In eerste instantie zal via de weg van de redelijkheid worden geprobeerd alle betrokkenen mee te krijgen voor de uitvoering van het

bestrijdingsplan. Als door de gemeente op formele gronden een aanschrijvingsprocedure wordt gestart, dan zal de aanleiding daarvoor de weigering van de eigenaar of een der eigenaren van de woningen zijn. Vast staat echter dat op grond van het bepaalde in de Bouwverordening de hinder voor de bewoners tot het verleden moet gaan behoren.

In dit artikel is niet ingegaan op de technische uitvoering van de bestrijding. Mocht u informatie hierover wensen, dan zal deze na determinatie van de soort door de afdeling Bestrijding van Dierplagen worden verstrekt. Duidelijk moet zijn, dat bij het optreden van alle diersoorten die zich binnen aaneengesloten bebouwing kunnen verspreiden, een onderzoek moet worden gestart teneinde het probleem voor de betrokkenen op te lossen.

A.D. Bode.